

Резолюція XI

Національної ЛГБТІ-конференції України

«Країна вільних: рівні можливості для всіх»

18–20 жовтня 2018 р., м. Київ

Скорочена версія для публікації у відкритих джерелах

Преамбула

Ми, представники та представниці ЛГБТІ-організацій, ініціативних ЛГБТІ-груп, активісти й активістки громадського руху за права та свободи людини для ЛГБТІ, працівники й працівниці проектів, які надають медико-соціальні послуги чоловікам, що практикують секс із чоловіками (ЧСЧ), і трансгендерним людям (ТГ), експерти та експертки з питань ЛГБТІ-спільноти та ЧСЧ-сервісу,

- **узявши** участь у триденній XI Національній ЛГБТІ-конференції України з міжнародною участю «Країна вільних: рівні можливості для всіх», яка відбулася 18–20 жовтня 2018 р. в Києві, та **підбиваючи** її підсумки, а також
- **висловлюючи** подяку за організаційну, фінансову та політичну підтримку співорганізаторам і коспонсорам XI Нацконференції, а саме:
  - Національному ЧСЧ-консорціуму ([#MSM_PRO](#)) у складі Громадської організації «[Альянс.ГЛОБАЛ](#)», Громадської організації «[Асоціація ЛГБТ "ЛІГА"](#)» та Всеукраїнської громадської організації «[Гей-Форум України](#)»,
  - Благодійній організації «Всеукраїнська мережа людей, які живуть з ВІЛ/СНІД» (БО «[100 відсотків життя](#)»),
  - Державній установі «[Центр громадського здоров'я](#) Міністерства охорони здоров'я України»,
  - Міжнародному благодійному фонду «[Альянс громадського здоров'я](#)»,
  - [Національному демократичному інституту](#) (НДІ) міжнародних відносин,
  - Євразійській коаліції з чоловічого здоров'я ([ЕКОМ](#)),
  - Міжнародній благодійній організації «Східноєвропейське та Центральноазіатське об'єднання людей, які живуть з ВІЛ» ([ВЦО ЛЖВ](#)),
  - Громадській організації «[КиївПрайд](#)»,
  - Громадській організації «[Точка опори ЮА](#)»,
  - Всеукраїнській громадській організації «[Гей-альянс Україна](#)»,
  - самоорганізації трансгендерів — Громадській організації «Здоров'я і захист лесбійок, геїв, бісексуалів та трансгендерів» ([HPLGBT](#)),
  - Представництву [Фрідом Хаус, Інк. в Україні](#),
  - Об'єднаній програмі Організації Об'єднаних Націй з ВІЛ/СНІД ([ЮНЕЙДС](#)) в Україні,
  - Програмі розвитку ООН ([UNDP](#)) в Україні,
  - Проектів USAID «[Реформа ВІЛ-послуг у дії](#)» / «HIV Reform in Action», що втілюється компанією «Делойт Консалтинг Оверсіз Проджектс» / Deloitte Consulting LLP,
  - Експертній групі з питань здоров'я й прав геїв та інших ЧСЧ в Україні ([ЕГЗП-Україна](#)), —

УХВАЛЮЄМО ТАКІ РІШЕННЯ, ПРОПОЗИЦІЇ ТА ЗАЯВИ:

I. У сфері розвитку медико-соціальних сервісів для ЧСЧ/ЛГБТІ та створення сприятливого політико-правового середовища

1. Налагоджувати ефективнішу співпрацю з органами виконавчої влади та місцевого самоврядування для адвокації доступності та якості послуг, що надаються ЧСЧ/ЛГБТІ.
2. У сфері охорони здоров'я взагалі та галузі громадського здоров'я зокрема — ставити акцент на найвищому досяжному рівні здоров'я для всіх, хто належить до числа ЛГБТІ, незалежно від віку, статі, варіацій сексуальної орієнтації чи ґендерної ідентичності (експресії).
3. Вітаючи первинний аналіз виконання Україною [рекомендацій Глобальної комісії](#) з ВІЛ та законодавства, виконаний Програмою розвитку ООН в Україні, відстежувати і надалі прогрес у цій сфері, щорічно актуалізуючи відповідний огляд, а також комунікувати із суб'єктами владних повноважень з метою планомірної імплементації зазначених рекомендацій.
4. Посилювати єдиний адвокаційний фронт із іншими ключовими спільнотами, зокрема, людьми, які живуть із ВІЛ (ЛЖВ), людьми, які надають секс-послуги (ЛНСП), людьми, які живуть із наркозалежністю (ЛЖН), а також віковою крос-групою осіб із ключових спільнот віком до 24 років включно.
5. Спільно з партнерськими організаціями домагатися декриміналізації зараження ВІЛ шляхом внесення відповідних поправок до Кримінального кодексу України та інших нормативно-правових актів, розглядаючи це як крок до оздоровлення ситуації з правами й свободами людини для ЛЖВ та покращення суспільного й правового клімату для впровадження заходів у відповідь на поширення ВІЛ.
6. Підвищувати професійну компетентність медичного персоналу, насамперед — лікарів і лікарарок загальної практики, щодо медико-соціальної ЛГБТІ-проблематики. Невпинно покращувати обізнаність медичних працівників/працівниць і представників/представниць виконавчої влади з питань роботи з ЛГБТІ шляхом організації та проведення відповідних тренінгів, круглих столів та інших інформаційно-освітніх заходів як у центрі, так і на місцях.
7. Здійснити аналіз найкращих практик менеджменту у сфері надання якісних послуг ЧСЧ/ЛГБТІ у співпраці між неурядовими організаціями та суб'єктами галузі охорони здоров'я для впровадження таких практик в Україні за умови належної адаптації до національних умов. Представникам і представницям ЛГБТІ-спільнот України — долучитись до відповідної роботи з акумуляції та поширення найкращих практик, здійснюваної Експертною групою з питань здоров'я й прав геїв та інших ЧСЧ в Україні ([ЕГЗП-Україна](#)) за підтримки Євразійської коаліції з чоловічого здоров'я ([ЕКОМ](#)).
8. Переглянути способи й підходи до мотивації клієнтів із числа ЧСЧ в частині застосування грошових методів залучення ЧСЧ до отримання послуг у зв'язку з ВІЛ-інфекцією та проведення різноманітних досліджень серед ЧСЧ.
9. Доповнити чинні способи мотивації ЧСЧ до користування послугами з охорони здоров'я (до таких способів належить, наприклад, звичайне запрошення на тестування і консультування у зв'язку з ВІЛ/ІППСШ/гепатитами) новітніми методами залучення з урахуванням найкращих світових і регіональних практик, включаючи заходи дозвілля з профілактичним компонентом.
10. Проаналізувати можливість запровадження для ЧСЧ/ЛГБТІ часткової оплати («соціальної вартості») отримуваних ними медико-соціальних послуг задля поступового збільшення частки їх самоопукності.

11. У пакеті кейс-менеджменту для ЧСЧ передбачити надання за потреби додаткових послуг, зокрема — послуг психолога, психоаналітика, юриста/параюриста, а також консультування вузькопрофільними медичними спеціалістами.
12. Розширити в регіонах мережу ком'юніті-центрів для ЧСЧ/ЛГБТІ, заснованих на принципі безпечного простору (safe space), як «точки доступу» для надання медико-соціальних послуг. Працювати на рівні обласних центрів задля відновлення чи організації «з нуля» безпечних локацій для ЛГБТІ як інструмента консолідації спільнот і засобу забезпечення доступу до послуг.
13. Розширювати впровадження PrEP на базі НУО та включити PrEP до базового пакета послуг для ЧСЧ щодо профілактики інфікування ВІЛ за бюджетні кошти. Оперативно імплементувати в Україні міжнародні протоколи щодо PrEP та запровадити систему моніторингу і оцінки ефективності PrEP в Україні.
14. Вітаючи активне розгортання в Україні розпочатої наприкінці 2016 року роботи з упровадження [MSMIT](#) — глобального керівництва «Реалізація комплексних програм з питань ВІЛ та ІПСШ з чоловіками, що мають секс із чоловіками: Практичний посібник для спільних заходів», — сприяти дальшій імплементації MSMIT у різних регіонах України. Поширити досвід упровадження MSMIT в Україні на інші країни регіону СЕЦА.
15. Посилити в межах профілактичних і соціальних проектів комунікацію з ЧСЧ/ЛГБТІ за допомогою мережевих ресурсів та мобільних додатків, зокрема — налагодити поширення адресної профілактично-просвітницької інформації через мобільні додатки, насамперед, призначені для знайомств.
16. Заохочувати «ВІЛ-аути» (публічне розкриття свого позитивного статусу) з боку ЧСЧ як чинник «нормалізації» ставлення до ЧСЧ, що живуть із ВІЛ, та розвінчання міфів довкола життя з ВІЛ як такого.
17. Провести якісне дослідження про особливі ситуації та обставини, у яких українські ЧСЧ-ЛЖВ інфікувалися ВІЛ, відповідно до їх власної оцінки, яким чином це сталося.
18. Вивчити ситуацію з міграцією ЛГБТІ — як у межах країни, так і транскордонну міграцію, а також дослідити зв'язок міграційних процесів із ризиками поширення ВІЛ.
19. Враховуючи стабільно високу поширеність ВІЛ-інфекції серед ЧСЧ, сконцентрувати експертні зусилля на розробленні нової філософії соціально-медичної роботи серед ЧСЧ із перенесенням акценту з обов'язкового використання бар'єрних засобів на ширший і більш значимий пріоритет контролю над власним здоров'ям, незалежно від свого негативного чи позитивного ВІЛ-статусу.
20. Усувати гетероцентристські та гетеронормативні підходи в галузі охорони здоров'я, насамперед, на рівні первинної медичної допомоги, зокрема, через активну участь у розробленні стандартів медичної допомоги в Україні.
21. Розширювати практику проведення досліджень через Інтернет, що дають змогу доповнювати, розширювати, верифікувати дані, отримані в ході біоповедінкових досліджень.
22. Проводити дослідження, спрямовані на вивчення інших аспектів чоловічого здоров'я, аніж поширення ВІЛ-інфекції та ІППСШ, — зокрема, досліджувати проблематику ментального, сексуального та репродуктивного здоров'я.
23. Запроваджувати для ЛГБТІ програми й послуги з подолання травматичного досвіду, отриманого внаслідок насильства у різних його формах — психологічного, фізичного, сексуального, економічного тощо.
24. Розвивати дружні комерційні медичні сервіси для ЛГБТІ.

II. Беручи до уваги тренд хімсексу, що набирає обертів серед українських ЧСЧ, рекомендуємо:

25. Враховувати специфічні потреби ЧСЧ, які вживають хімічні речовини і практикують хімсекс, у пакеті медико-соціальних послуг для ЧСЧ та програмному (змістовному) наповненні інших заходів, спрямованих на ЧСЧ, — зокрема, передбачити:
  - виготовлення та розповсюдження інформаційних матеріалів;
  - консультування за принципом «рівний—рівному»;
  - парамедичну й медичну допомогу;
  - юридичну й психологічну підтримку;
  - екстрене реагування у випадках передозувань чи в разі настання непередбачуваних побічних ефектів.
26. Сконцентрувати зусилля на дальшому оперативному вивченні практики хімсексу з метою напрацювання заходів реагування та відповідних інформаційних інтервенцій, спрямованих на зменшення шкоди від уживання психоактивних речовин. Провести національне дослідження з проблематики хімсексу серед ЧСЧ для отримання інформації про ситуацію в інших містах України, крім столиці.
27. При плануванні досліджень і практичної діяльності взяти до уваги найкращі світові практики роботи з ЧСЧ, які вживають хімічні речовини і практикують хімсекс.
28. Спланувати і впроваджувати на постійній основі рекламно-інформаційні кампанії з профілактики та інших аспектів хімсексу і вживання хімічних речовин серед ЧСЧ.
29. Створити національний веб-ресурс, присвячений проблематиці хімсексу.
30. Провести освітні заходи для рівних консультантів, персоналу НУО, медичного персоналу, місцевої влади, правоохоронців тощо з метою підвищення їхньої обізнаності про явище і практики хімсексу, попередження стигматизації та дискримінації ЧСЧ, які вживають хімічні речовини.
31. Залучати ВІЛ-негативних ЧСЧ, які практикують хімсекс, до програм доконтактної профілактики (PrEP).
32. Разом із партнерськими організаціями проводити адвокаційну роботу з перегляду номенклатури і граничних обсягів хімічних речовин, оборот яких в Україні заборонено або обмежено, з урахуванням найкращого світового досвіду та рекомендацій відповідних міжнародних організацій.

III. У політичній сфері

Відзначаючи вагомий і соціально важливий внесок у справу забезпечення прав і свобод людини для ЛГБТІ з боку тих українських політиків і політикинь, які вже зараз підтримують спільноту на публічному рівні;

підтримуючи зусилля офісу [Уповноваженої](#) Верховної Ради України з прав людини [Людмили Денісової](#), спрямовані на визнання [незаконними](#) фактів оприлюднення на сайтах органах влади петицій, що порушують антидискримінаційне законодавство, та звернення офісу омбудсмена до органів місцевого самоврядування з пропозиціями [скасувати](#) рішення, які «порушують право на повагу честі та гідності ЛГБТІ-спільноти в Україні», —

33. Закликаємо демократичні політичні сили відкрито підтримувати ЛГБТІ-частину суспільства й сприяти просуванню толерантності та інклюзії на всіх рівнях.
34. Наполягаємо на врахуванні суб'єктами владних повноважень прав і свобод людини як одного з пріоритетів державної та муніципальної політики.
35. Закликаємо всі зацікавлені сторони працювати над зміцненням прихильності суб'єктів парламентської та президентської виборчих кампаній 2019 року до цінностей прав людини.

36. Заохочуємо розбудову діалогу між ЛГБТІ- та широким правозахисним рухом, з одного боку, та різними політичними силами, а також релігійними конфесіями й організаціями, з іншого; напрацьовувати спільні програми та плани дій.
37. Закликаємо всі здорові парламентські сили рішучо відхилити законодавчі ініціативи окремих ретроградних політиків щодо заборони уявної «пропаганди гомосексуалізму» як такі, що є штучними, маніпулятивними та відірваними від реальності.
38. Враховуючи перспективи здобуття канонічної автокефалії Православною Церквою в Україні в контексті [Звернення](#) Верховної Ради України до Його Всесвятості Варфоломія, Архієпископа Константинополя і Нового Риму, Вселенського Патріарха, наголошуємо на важливості перегляду ставлення православних конфесій України до ЛГБТІ-питань у душі толерантності, інклюзії та ствердження принципу ненасильства.
39. Засвідчуємо повагу ЛГБТІ-руху до воїнів і ветеранів АТО/ООС як до осіб, що боронять територіальну цілісність і конституційний устрій нашої Батьківщини, і нагадуємо, що гомосексуальні та бісексуальні люди нарівні з іншими можуть служити й служать у Збройних Силах України, а ЛГБТІ в цілому — беруть участь у волонтерських ініціативах з надання всебічної підтримки українській армії. Заявляємо, що популістські заяви про те, буцімто ЛГБТІ стоять осторонь від військового протистояння на Сході країни, є безпідставними й спростовуються численними свідченнями про протилежне.

IV. У сфері розвитку ЛГБТІ-руху України

40. Розбудовувати союзницькі мережі з залученням громадських і благодійних організацій різної спрямованості, бізнесу, державних інституцій, міжнародних організацій.
41. У рамках публічних заходів ЛГБТІ-руху запрошувати до їх підтримки та безпосередньої участі в них максимальну кількість союзників, зокрема військовослужбовців та ветеранів АТО/ООС, публічних діячів і діячок та актив неурядових організацій, які підтримують забезпечення в Україні прав і свобод людини.
42. Враховуючи результати досліджень про внутрішню гомофобію та трансфобію серед ЛГБТ, розробити стратегію інтервенцій (насамперед, комунікаційних) для мінімізації цих явищ.
43. Посилити міжсекторальну взаємодію між ЛГБТІ-рухом, ЧСЧ/ТГ-сервісом, з одного боку, інституціями системи ООН та іншими міжнародними організаціями і проектами, з другого боку, українськими суб'єктами владних повноважень, із третього боку, та бізнес-сектором, із четвертого боку, враховуючи вдалий досвід комунікації між представниками й представницями всіх чотирьох секторів у рамках національних ЛГБТІ-конференцій.
44. Сприяти створенню простору для діалогу між ЛГБТІ-спільнотами та іншими сегментами громадськості; підвищувати обізнаність різних соціальних груп про ЛГБТІ та СОГІ шляхом проведення інформаційно-освітніх заходів (інтервенцій) та залучення до співпраці.
45. Продовжити практику щорічної актуалізації Ситуаційного аналізу становища ЛГБТІ в Україні, який презентувався на попередній та поточній національних конференціях.
46. Продовжувати вивчення феномену квір в Україні та, зокрема, квір-ідентичності.
47. Всебічно підтримувати дружні до ЛГБТІ ініціативи, які спрямовані на покращення ставлення до ЛГБТІ та позитивні зміни суспільного клімату, — зокрема, ініціативи в галузі культури й мистецтва.
48. Підтримувати проведення в Україні ЛГБТІ-заходів міжнародного рівня.
49. Всебічно заохочувати індивідуальні ініціативи окремих активістів та активісток, готових публічно позиціонувати себе від ЛГБТІ-спільнот як офлайн, так і онлайн (зокрема, на публічних акціях, через проморолики ЛГБТІ/ЧСЧ/ТГ-спрямованості, мережеві канали комунікації тощо), та надавати таким ініціативам ресурсну підтримку.

50. Сприяти розвитку українського прайд-руху, акцентуючи на нарощенні чисельності учасників та учасниць і розширенні географії прайд-заходів в Україні, а також налагоджувати партнерсько-візитаційні зв'язки із прайд-рухом інших країн, насамперед ментально споріднених і географічно близьких.
51. З міркувань інтернаціональної ЛГБТІ-солідарності пропонувати участь в українських прайд-подіях делегаціям із країн регіону Центрально-Східної Європи та Центральної Азії, де проведення публічних прайд-заходів поки що неможливе чи наражаються на значні ризики.
52. Популяризувати досвід і здобутки України в галузі забезпечення прав і свобод людини для ЛГБТІ та розвитку ЧСЧ/ТГ-сервісів на рівні регіону Центрально-Східної Європи та Центральної Азії.
53. Звертаємо увагу українських ЛГБТІ на важливості особистісного самовдосконалення, зокрема в частині опанування англійської мови задля більш ефективного інтегрування у глобальний ЛГБТІ-контекст.
54. Для попередження ситуацій непорозуміння та розв'язання конфліктів у межах національного ЛГБТІ-руху використовувати засоби професійної медіації з залученням третіх осіб, які не мають конфлікту інтересів.

V. У сфері сімейної політики та шлюбного права

55. Акцентувати у політично-правовому вимірі на тому, що сімейні стосунки серед ЛГБТ є інтегральною частиною сфери сімейних стосунків в Україні у цілому і, відповідно, повинні користуватися всіляким сприянням з боку держави та її інституцій нарівні з іншими формами й різновидами сімейних відносин у рамках державної сімейної політики.
56. Визнати пріоритетом на 2019 рік змістовне доопрацювання законодавчих пропозицій щодо запровадження в Україні інституту реєстрованого цивільного партнерства ([#РЦП](#)).
57. Йти шляхом паралельного просування в Україні шлюбної рівноправності (через усунення принципу обов'язкової різностатевості подружжя) та запровадження інституту реєстрованого цивільного партнерства як нової для України форми легалізації сімейно-партнерських стосунків.
58. Визнати політично доцільним просування інституту [#РЦП](#) не самого по собі, а в контексті більш загальної модернізації та приведення сімейного законодавства у відповідність до суспільних реалій і світових трендів.
59. Для ретельного доопрацювання пропозицій щодо правового змісту інституту [#РЦП](#), які надійшли від учасників та учасниць конференції, визнати доцільним залучення фахівців/фахівчинь із сімейного права з подальшим проведенням консультацій як усередині ЛГБТІ-руху, так і в широкому колі експертів, правозахисних організацій та фахових юридичних інституцій.
60. Тримати на контролі питання забезпечення шлюбної рівноправності в контексті підготування змін до Конституції (роботи [Конституційної Комісії](#)) та вносити за потреби відповідні пропозиції.
61. Сприяти позитивному розглядові судових позовів щодо забезпечення законних прав у сімейних партнерствах, членами/учасницями яких є люди однієї документальної статі, зокрема щодо визнання за такими партнерствами формального статусу «сім'ї», враховуючи попередні позитивні прецеденти вітчизняної судової практики.
62. Сприяти дотриманню репродуктивних і сексуальних прав ЛГБТІ, зокрема, шляхом проведення просвітницьких заходів для самих ЛГБТІ та з урахуванням широкої суспільної прихильності до ідеологем сімейних цінностей.

VI. Щодо спільноти лесбійок і бісексуальних жінок:

63. Уживати заходів для посилення видимості ЛБ-спільноти країни.
64. Працювати над створенням сервісів та організацією мобілізаційних заходів для лесбійок і бісексуальних жінок.
65. Провести біоповедінкові дослідження серед лесбійок і бісексуальних жінок в Україні.
66. Організувати освітні програми для лесбійок і бісексуальних жінок із набуття навичок безпечної сексуальної поведінки та практики проходження регулярних гінекологічних обстежень, а також з питань сексуальності, ґендерної проблематики, прав людини, сімейного життя, партнерських і сексуальних стосунків тощо.
67. Запроваджувати для лесбійок і бісексуальних жінок програми з відпрацювання та подолання травматичного досвіду, отриманого внаслідок насильства.
68. Організувати надання медико-соціальних послуг для лесбійок і бісексуальних жінок.
69. Підтримувати програми з подолання стигми та дискримінації щодо лесбійок і бісексуальних жінок.
70. Сприяти консолідації та мобілізації ЛБ-спільноти й підтримувати низові ЛБ-ініціативи в регіонах.
71. Сприяти впровадженню програм юридичної допомоги з питань партнерства та материнства (батьківських прав) для лесбійок і бісексуальних жінок.
72. Усередині ЛБ-спільноти пропагувати транс*-інклюзивність та здійснювати просвітні заходи з трансґендерної проблематики для подолання проблеми несприйняття транс*-лесбійок з боку цисґендерних лесбійок і бісексуальних жінок.

VII. Щодо трансґендерних людей:

73. У роботі зі ЗМІ:
  - зібрати та поширити у спільноті контакти журналістів/журналісток і ЗМІ, що висвітлюють тему трансґендерів;
  - створити новинний професійний медійний ресурс, присвячений життю та проблемам трансґендерних людей.
74. Знайти більше союзників в інших соціальних групах і проводити спільні акції за наявності спільних інтересів.
75. У сфері розвитку спільноти трансґендерів у регіонах — об'єднатися для створення ком'юніті-центрів для трансґендерів у регіонах, де цього немає; максимально (адресно) поширити інформацію про них; передати керування центрами спільнотам у регіонах.
76. Провести низку тренінгів:
  - щодо трансґендерності для ЗМІ, поліції, лікарів та психологів із регіонів,
  - власне, для самих активістів/активісток-трансґендерів із регіонів, у тому числі з питань залучення коштів.
77. Продовжувати докладати зусилля, спрямовані на розвиток трансґендерних спільнот, зокрема, у сфері відповіді на поширення ВІЛ серед трансґендерів в Україні.
78. Визначити особливості та обсяг потреб трансґендерів у зв'язку з поширенням ВІЛ-інфекції, розробити та реалізовувати заходи з профілактики інфікування ВІЛ серед трансґендерів в Україні, включаючи крос- та підгрупи трансґендерів.
79. Сприяти наданню якісних ВІЛ-сервісів для трансґендерів.
80. Розробити та поширити інформаційно-освітні матеріали про проблематику ВІЛ/СНІДу для транс*-людей і фахівців/фахівчинь, які працюють з цією групою.
81. Удосконалити професійні навички та підвищити обізнаність осіб, які працюють на державній службі, в Національній поліції, установах ДКВСУ, судах, ЗОЗ, неурядових

організаціях, щодо профілактики інфікування ВІЛ, тестування на ВІЛ, лікування ВІЛ-інфекції, особливостей роботи з трансгендерними людьми, стигми та дискримінації, прав і свобод людини з урахуванням ґендерних особливостей та із застосуванням ґендерно чутливих підходів, зокрема через упровадження в Україні відповідних міжнародних керівництв, зокрема, [TRANSIT](#). Вжити заходів для викорінення стигми, дискримінації та насильства до трансгендерів з боку медичного персоналу та персоналу правоохоронних органів у рамках їх спеціалізованої професійної підготовки.

82. Забезпечити доступ трансгендерних осіб до послуг із сексуального, психічного і репродуктивного здоров'я з урахуванням віку, ґендерних та поведінкових особливостей, ВІЛ-статусу та приналежності до крос- і підгруп.
83. Визначити потреби трансгендерних жінок, які надають сексуальні послуги, з урахуванням ґендерних і вікових особливостей.
84. Забезпечити доступ трансгендерних жінок, які надають сексуальні послуги, до безкоштовного тестування на інфекції, що передаються переважно статевим шляхом (ІППСШ), та до відповідних послуг із лікування.
85. Організаціям, заснованим на значимій участі трансгендерів, ЛГБТІ-організаціям, які працюють із трансгендерами та/або в інтересах трансгендерів, а також окремим представникам і представницям транс*-спільнот — діяти за принципом об'єднання в спільній протидії тій несправедливості, яка стосується кожної трансгендерної людини в Україні.

VIII. Щодо підлітків, юнацтва та молоді

86. Закріпити та визначити поняття «підліток» в українському законодавстві, беручи до уваги усталені вікові норми ВООЗ та враховуючи підходи, викладені в [Зауваженнях](#) загального порядку № 20 (2016) про реалізацію прав дитини в підлітковому віці до [Конвенції](#) ООН про права дитини.
87. Продовжувати дослідження проблем насильства щодо ЛГБТІ-підлітків, зокрема, булінгу в навчальних закладах і соціальних мережах (кібербулінгу); розробити та впроваджувати специфічні механізми захисту та підтримки ЛГБТІ-підлітків.
88. Залучити до співпраці [Мінсоцполітики](#) України для використання ресурсів міністерства в частині соціальної роботи з ЛГБТІ-підлітками, зокрема — застосовувати підхід «рівний—рівному» в контексті підготовки (навчання) соціальних працівників і працівниць.
89. Посилити співпрацю із соціальними службами та службами у справах дітей. Розробити та запропонувати їм методичні рекомендації по роботі з ЛГБТІ-підлітками, які опинилися у складних життєвих обставинах.
90. Посилити взаємодію з лікарями, які працюють із підлітками, та запровадити для них додаткове навчання і розробити рекомендації про проведення скринінгу для виявлення можливих ситуацій насильства щодо підлітків.
91. Провести навчання громадських медіаторів для сприяння в пошуку порозуміння конфліктних ситуаціях, де підлітки виступають постраждалою стороною (зокрема, між підлітками і їхніми батьками, між підлітками-учнями/ученицями та рештою класного колективу), та підтримувати роботу навчених медіаторів.
92. Опрацювати питання щодо створення притулку (шелтеру) для ЛГБТІ-підлітків, які опиняються на вулиці та/або в кризових ситуаціях. Для всіх відповідних закладів і служб, включаючи шкільну адміністрацію та поліцію, розробити методичні рекомендації, як діяти у таких ситуаціях з метою надання постраждалій особі з числа підлітків-ЛГБТІ необхідної і всебічної допомоги, включаючи ресурсну, юридичну та психологічну.
93. Провести підготовку/навчання персоналу навчальних закладів (зокрема, соціальних педагогів та шкільних психологів) з питань роботи з ЛГБТІ-підлітками.

94. Залучати ЛГБТІ-підлітків, які прагнуть особистісної самореалізації, до громадського активізму — але, насамперед, не за ЛГБТІ-тематикою, оскільки це допоможе їм почуватися в більшій безпеці.
95. Спрямувати зусилля спільноти і зацікавлених сторін на підготовку й проведення освітніх та інформаційних заходів для шкільної та студентської молоді з метою просвіти щодо прав і свобод людини, популяризації поваги до людської ідентичності в усіх її проявах і до людської гідності, дотримання толерантного та інклюзивного ставлення до ЛГБТІ.
96. Актуалізувати роботу з формування юнацької ЛГБТІ-мережі (формальної чи неформальної) в межах ЛГБТІ-руху з метою розвитку лідерства, протидії булінгу, надання всебічної підтримки підліткам, які опиняються у складних життєвих обставинах через сексуальну орієнтацію або ґендерну ідентичність.
97. Розширити практику проведення окремих заходів для активістів і активісток—новачків із акцентом на вікову групу до 24 років з метою їх підготовки до участі в українському ЛГБТІ-русі.

ІХ. Щодо Національної ЛГБТІ-конференції

98. Вітати розвиток конференційної практики проведення заходів за участю політиків/політикинь, учасників АТО/ООС, виразників альтернативних поглядів на ЛГБТІ, представників духовенства.
99. Посилити компонент міжнародної участі в наступній, XII Національній ЛГБТІ-конференції України 2019 року ([#12NC2019](#)).
100. Виконати у найближчий міжконференційний рік картування місцевих ЛГБТІ-ініціатив та інфраструктури ЛГБТІ-руху й ЧСЧ/ТГ-сервісів для представлення на [#12NC2019](#).
101. Продовжити практику проведення у міжконференційний період конкурсу малих грантів Нацконференції з метою надання ресурсної підтримки для реалізації ЛГБТІ-ініціатив на місцях, запропонованих учасниками й учасницями національної конференції •